

Ο «Νέος» Ψυχρός Πόλεμος

Γεώργιος Οικονόμου

Δικηγόρος

Η εισβολή της Ρωσσίας στην Ουκρανία η οποία άρχισε στις 24 Φεβρουαρίου 2022 και ο πόλεμος που έκτοτε εξαπλώνετε στην ανατολική Ουκρανία δεν έχουν μόνο υλικές αλλά και σημασιολογικές συνέπειες. Η χρήση της έκφρασης «ο νέος Ψυχρός Πόλεμος» για να περιγραφεί η σημερινή θέση των διεθνών σχέσεων έχει φθάσει σε νέα ύψη.

Ήδη, από την δεκαετία του 1980 ο όρος «Δεύτερος Ψυχρός Πόλεμος» εχρησιμοποιείτο για να προσδιορίσει την ειδική ιδεολογική και συστημική αντιπαράθεση μεταξύ των δύο αυτοκρατοριών που ανεφύησαν μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

Είναι γεγονός, ότι η πρώτη αναφερόμενη χρήση του όρου «Ψυχρός Πόλεμος» στην σημερινή του έκφραση ήταν πριν από τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο από τον Γερμανό σοσιαλιστή ηγέτη Eduard Bernstein (1850-1932).

Ο Bernstein αναφερόταν στην τεράστια επένδυση του Γερμανικού Ράιχ σε οπτικά συστήματα – μια κατάσταση που περιέγραψε το 1914 ως «μη πόλεμο» (παρά «ειρήνη») κατά την διάρκεια της οποίας η Γερμανία ενασχολείτο με κούρσα εξοπλισμών με τους γείτονες της.

Είναι ο τέλειος ορισμός του γεγονότος που αποκαλούμε «ψυχρό πόλεμο», όπου ο αποφασιστικός παράγων είναι ότι και οι δύο πλευρές διατηρούν την ετοιμότητα τους για πόλεμο με την συνεχή αύξηση των στρατιωτικών τους δυνάμεων και την συνεχή στήριξή τους.

Ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες επέλεξαν στις αρχές του 1990 να διατηρήσουν ένα επίπεδο στρατιωτικής προετοιμασίας ικανό για να αντιμετωπίσουν συγχρόνως την Ρωσία και την Κίνα, η Ρωσία αύξησε τις στρατιωτικές της δαπάνες από το τέλος του αιώνα, όταν, λόγω της νέας αύξησης της τιμής των υδρογονανθράκων η οποία και συνέπεσε με την άνοδο του Πούτιν στην εξουσία, η Ρωσία άρχισε να αναρρώνει από την οικονομική καχεξία στην οποία είχε περιπέσει την δεκαετία του 1990.

Η δε Κίνα, επέλεξε να προωθή την οικονομική της ανάπτυξη ενώ ασχολείτο και με την στρατιωτική της ανάπτυξη, σε μικρότερο βέβαια επίπεδο σχετικά με την οικονομία παρά οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ρωσία.

Εις αντιπαράθεση του αμερικανικού εκφοβισμού η Ρωσία και η Κίνα αύξησαν την συνεργασία τους. Και οι πωλήσεις αναπτυσσόμενων οπλικών συστημάτων στο Πεκίνο, αρχής γενομένης από την δεκαετία του 1990 συμπληρώνονταν από κοινές στρατιωτικές ασκήσεις.

Ο George Kennan, ένας βασικός αρχιτέκτονας του ψυχρού πολέμου το 1946-1947, ήταν ο πρώτος που χρησιμοποίησε τον όρο «Νέος Ψυχρός Πόλεμος» για να περιγράψει την νέα κατάσταση του κόσμου. Ο Thomas Friedman των New York Times ανέφερε το 1998 ότι ο Kennan του είχε πει ότι η απόφαση της κυβέρνησης του Clinton να επεκτείνει το NATO ούτως ώστε να περιλαμβάνει την Ανατολική Ευρώπη, κάτι που ήταν και η επίσημη γραμμή από το 1997, ήταν οι απαρχές ενός νέου Ψυχρού Πολέμου.

Κατά την γνώμη αναλυτών η απόφαση του Bill Clinton να μεγεθύνει το NATO με το να περιλάβει κράτη της Ανατολικής Ευρώπης που ήσαν κάποτε υπό Σοβιετική επικυριαρχία, μαζί με την αμερικανική στρατιωτική επέμβαση το 1996 για να αντικρούσει την στρατιωτική παρουσία της Κίνας

κατά της αφύπνισης της Ταιβάν για ανεξαρτησία, έθεσε τις βάσεις για ένα νέο ψυχρό πόλεμο.

Το γεγονός που άλλαξε το Νέο Ψυχρό Πόλεμο ήταν ο πόλεμος του 1999 για το Κόσοβο. Ο Πρώτος Ψυχρός Πόλεμος που διεξήγαγε το ΝΑΤΟ ξεκίνησε παρά την αντίθετη γνώμη της Μόσχας και του Πεκίνου, αγνοώντας το Συμβούλιο Ασφαλείας στο οποίο και οι δύο χώρες ήσαν μόνιμα μέλη με δικαίωμα αρνησικυρίας (veto).

Επομένως ο πόλεμος του Κοσόβου εθρυμμάτισε την υπόσχεση που ο έδωσε ο George H W Bush το 1990 – μερικούς μήνες πριν από τον Πόλεμο του Κόλπου για να υποχρεώσει το Ιράκ να φύγει από το Κουβέϊτ, ότι «μια νέα τάξη πραγμάτων» εδημιουργήθηκε όπου θα εδέσποζε ο κανόνας του διεθνούς δικαίου.

Η νέα αυτή παγκόσμια τάξη δεν επέζησε της δεκαετίας. Ακολούθησε την εχθρική θέση των Αμερικανοκινεζικών σχέσεων που πρωτοεχρησιμοποίησε ο Donald Trump και συνέχισε ο Joe Biden, η εισβολή της Ουκρανίας από τον Βλαδίμηρο Πούτιν τον Φεβρουάριο 2022, φέρνοντας τις σχέσεις Ρωσσίας και Δύσεως ακόμη στην παρ' ολίγο χρήση ατομικών όπλων και την απαρχή ενός νέου παγκόσμιου πολέμου – έκανε σε όλους ορατό τον Νέο Ψυχρό Πόλεμο, εκτός σε όσους εθελοτυφλούν.